

การพัฒนากิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน
เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษา
The Development of Resource-Based Camp Activities,
Following The King's Philosophy to Enhance Sufficient-Living Characteristics
of Prathomsuksa Students

¹ดุชนิ สวงศักดิ์, ²กรณย์พล วิวรรณมงคล และ ³สุภลักษณ์ สัตย์เพริศพราย

¹Dutsadi Sanguansak, ²Karanphon Wiwanthamongkon and ³Supalak Satpretpry

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

^{2,3}รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

¹Student, Master of Education Program in Curriculum and Learning Management,

Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University

^{2,3}Assoc. Prof. Dr., Master of Education Program in Curriculum and Learning Management,

Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University

¹Corresponding Author. E-mail: dront.family@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพกิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษา และ 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของกิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา (R & D : Research and Development) และเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 จากโรงเรียนเกียรติวัณเฒาะ 2 (วัดปลักเขว้า) โรงเรียนบ้านสระลุมพุก และโรงเรียนบ้านหนองขุย จำนวน 22 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบอาสาสมัคร (Volunteer Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิด คือ 1) คู่มือการจัดกิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษา และ 2) แบบประเมินคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัย พบว่า 1) กิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้นมี 8 ฐานการเรียนรู้และมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดีมาก (100/60) ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด (80/60) และ 2) กิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษา มีประสิทธิผลโดยผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 60 ทุกฐานการเรียนรู้ ทั้ง 3 ด้าน

คำสำคัญ : กิจกรรมค่าย; ศาสตร์พระราชา; แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน; คุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง

Abstract

The objective of this research were 1) to develop and find efficiency of resource-based camp activities, following the King's Philosophy to enhance sufficient-living characteristics of Prathomsuksa students, and 2) to study effectiveness of resource-based camp activities, following the King's Philosophy to enhance sufficient-living characteristics of Prathomsuksa students. This study employed research and development (R & D) and mixed methods research. A sample group consisted of 22 Prathomsuksa 4-6 students of Kiatwatthanavekin 2 School, Bansalumpook School, and Bannongkhui School by volunteer sampling. The research instruments comprised a camping management manual and a sufficient-living characteristics assessment form. The statistics employed for data analysis were percentage, mean and content analysis. The results of research were as follows: 1) Developed activities of resource-based camp of 8 learning resource-based activities had the efficiency at a very good level (100/60), higher than the required criterion (80/60). And 2) The effectiveness of resource-based camp activities, following the King's Philosophy to enhance sufficient-living characteristics of Prathomsuksa students passed by criterion, 60% in all 3 aspects.

Keywords : camp activities; the King's Philosophy; resource-based; sufficient-living characteristics.

บทนำ

จากปฐมพระบรมราชโองการที่ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขของมหาชนชาวสยาม” ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระองค์ทรงทำตามปฐมพระบรมราชโองการอย่างจริงจังในเรื่องของการพัฒนา/ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทยให้มีความมั่นคงและความสุขอย่างแท้จริง พระองค์ทรงทำ ริเริ่ม แนะนำในพื้นที่ต่าง ๆ ก่อให้เกิดองค์ความรู้ที่เรียกว่า “ศาสตร์พระราชา” จนเป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชนชาวไทยและนานาชาติ โดยมีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทุก ๆ ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็น “หัวใจแห่งศาสตร์พระราชา” พระองค์ทรงเปรียบเทียบกับเศรษฐกิจพอเพียงเหมือนเสาเข็มของบ้านเรือน และทรงแนะนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่พสกนิกรชาวไทยมากกว่า 40 ปี ก่อนเกิดวิกฤตการณ์เศรษฐกิจ ปี พ.ศ. 2540 โดยทรงเน้นการแก้ไขปัญหาเพื่อให้ประเทศไทยรอดพ้นและดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง ยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสร้างความเข้มแข็งจากภายใน โดยเริ่มต้นจากการพึ่งพาตนเองและการรวมกลุ่มตลอดจนสร้างองค์ความรู้ โดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ศาสตร์พระราชาจึงเป็นเรื่องที่ดำเนินการจากล่างขึ้นบน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) เป็น “ตำราแห่งชีวิต” ที่ทำให้ประเทศไทยผ่านวิกฤตการณ์ต่าง ๆ มาได้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 75 ได้กำหนดว่า “รัฐพึงจัดระบบเศรษฐกิจให้ประชาชนมีโอกาสดำเนินการตามประโยชน์จากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกันอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง...”

ทั้งร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ให้ความสำคัญกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยระบุเป็นวิสัยทัศน์ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ได้ระบุวิสัยทัศน์ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” ซึ่งศาสตร์พระราชา โดยเฉพาะหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ไม่ได้เป็นเพียงแนวคิดทฤษฎีเท่านั้น แต่ยังเป็นแนวทางปฏิบัติ และเป็นหลักกฎหมายของประเทศ

การเรียนรู้ตามรอยศาสตร์พระราชา ควรใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่นที่เป็นต้นแบบด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ตรงจากพื้นที่ โดยอมรา ขวนขยัน (2552) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ทุกประเภทมีส่วนช่วยเติมเต็มให้กับการจัดการเรียนรู้ ควรนำแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้เพื่อประโยชน์แก่ผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยการสัมผัสประสบการณ์ตรง เรียนจากของจริง มีความสุขกับบทเรียน ประชาชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของลูกหลานช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกทักษะจนเกิดความคิดรวบยอด สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ และเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

ในการจัดการศึกษานั้นเมื่อกล่าวถึงแหล่งเรียนรู้สามารถจำแนกได้หลายประเภท กิจกรรมค่ายจัดเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างหนึ่ง เนื่องจากกิจกรรมค่ายสอนให้คนมีความสามารถในการคิด ตัดสินใจ และเข้าใจในสังคมมากขึ้น สามารถทำงานเป็นทีม มีทักษะชีวิต/เครือข่ายเพื่อน เข้าใจตนเอง ให้อภัย มีจิตสาธารณะ กิจกรรมค่ายช่วยสร้างคนได้ ให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิตและการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ มีความสนุกสนาน ซึ่งไม่อาจเรียนได้จากตำรา กิจกรรมค่ายเป็นประสบการณ์การเรียนรู้นอกห้องเรียนที่ได้ทั้งความรู้ ความสุข ความรัก ความทรงจำ เพื่อน เครือข่าย และที่สำคัญคือ “ประสบการณ์ชีวิต” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) กิจกรรมค่ายจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยกิจกรรมค่ายเป็นการจัดการเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน มีทั้งกิจกรรมทางวิชาการและนันทนาการ เปลี่ยนการเรียนรู้จากตำราเรียนและครูสู่การเรียนรู้จากผู้อื่น ๆ และจากสถานการณ์จริง ประสบการณ์จริง ได้ลงมือปฏิบัติการด้วยตนเองช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจต่อการเรียนรู้และรับรู้ได้ดียิ่งขึ้น กิจกรรมค่ายจึงเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องผ่านกิจกรรมเป็นหมู่คณะ สอนให้รู้จักช่วยตนเองและผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) เมื่อจัดกิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชา โดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐานย่อมส่งผลให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงตามมา ซึ่งคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง เป็น 1 ใน 8 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กี่ข้อเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 24 ข้อ 3 ได้ระบุไว้ว่า “จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง”

ด้วยเหตุผลเบื้องต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยการพัฒนากิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชา โดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ซึ่งผู้วิจัยจะใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 8 แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ แปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ โรงเรียนข้าวชุมชน กลุ่มจักสานเส้นพลาสติก กลุ่มเลี้ยงโคนม กลุ่มทำขนมทองม้วน กลุ่มผลิตไม้กวาดทางมะพร้าว โรงงานเบเกอรี่ และโรงงานน้ำดื่ม ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงมีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งที่จะใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนตำบลหนองสาหร่ายในการจัดกิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชา เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพกิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชา โดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของกิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชา โดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

1. กิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชา โดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษา มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/60
2. กิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชา โดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษา มีประสิทธิผลโดยผ่านเกณฑ์การประเมิน ร้อยละ 60

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา (R & D : Research and Development) และเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยมีการแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research1) : ขั้นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการจำเป็น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสำรวจความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเป็นกิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มเป้าหมายในการสำรวจความต้องการจำเป็น คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 14 คน ผู้ปกครองของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 76 คน และนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 77 คน จากโรงเรียนเกียรติวัณเภาวิน 2 (วัดปลักเขว้า) โรงเรียนบ้านสระลุมพุก และโรงเรียนบ้านหนองขุย ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้ปกครองและนักเรียนคำนวณจากนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 82 คน โดยการเทียบกับ

ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 68 คน เป็นอย่างน้อย ในขั้นตอนนี้มีวิธีดำเนินการ ดังนี้ 1) ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Content Analysis) ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมค่าย แนวคิดเกี่ยวกับศาสตร์พระราชา แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ และแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง และ 2) การสำรวจความต้องการจำเป็นจากครู ผู้ปกครอง และนักเรียน โดยใช้แบบสำรวจความต้องการจำเป็น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ได้แก่ 1) แบบการวิเคราะห์เนื้อหา และ 2) แบบสำรวจความต้องการจำเป็น โดยแบบการวิเคราะห์เนื้อหาและแบบสำรวจความต้องการจำเป็น ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และคำร้อยละ

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development1) : ขั้นการพัฒนากิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชา โดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพกิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ (ผู้เชี่ยวชาญ) จำนวน 5 ท่าน และนักเรียน จำนวน 22 คน ซึ่งมีวิธีดำเนินการ ดังนี้ 1) วิเคราะห์และสรุปข้อมูลพื้นฐานและผลการสำรวจความต้องการจำเป็นจากขั้นตอนที่ 1 2) พัฒนาและหาคุณภาพ (ค่าดัชนีความสอดคล้อง) ของคู่มือการจัดกิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษาและแบบประเมินคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา และ 3) หาประสิทธิภาพ (P_1/P_2) ของกิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยทดลองใช้คู่มือการจัดกิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษา กับนักเรียน 22 คน โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) คู่มือการจัดกิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษา และ 2) แบบประเมินคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ใช้การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และการหาประสิทธิภาพโดยการหาค่าสัดส่วน (P_1/P_2)

ขั้นตอนที่ 3 วิจัย (Research2) : ขั้นการทดลองใช้กิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของกิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษา ทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 จากโรงเรียนเกียรติวัณเวคิน 2 (วัดปลักเขว้า) โรงเรียนบ้านสระลุมพุก และโรงเรียนบ้านหนองขุย อำเภอนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 22 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบอาสาสมัคร (Volunteer Sampling) มีวิธีดำเนินการ ดังนี้ 1) กำหนดแบบแผนที่ใช้ในการวิจัย โดยผู้วิจัยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One-Shot Repeated Measures Design 2) ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการทดลองเครื่องมือวิจัยจากงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ถึงโรงเรียนเกียรติวัณเวดิน 2 (วัดปลักเขว้า) โรงเรียนบ้านสระลุมพุก และโรงเรียนบ้านหนองขุย ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี 3) ทดลองใช้กิจกรรมค่ายฯ กับกลุ่มเป้าหมาย (กลุ่มตัวอย่าง) จำนวน 22 คน โดยจัดกิจกรรมค่ายฯ เป็นเวลา 4 วัน วันละ 2 ฐานการเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 24 ชั่วโมง แหล่งเรียนรู้ชุมชน ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี และ 4) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ประสิทธิภาพของกิจกรรมค่ายฯ การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ใช้ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (Development2) : ขั้นการประเมินผลกิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชา โดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มเป้าหมายในขั้นตอนนี้ คือ ผู้วิจัย โดยมีวิธีดำเนินการ คือ ผู้วิจัยถอดบทเรียนการจัดกิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามประเด็น ดังนี้ 1) ศาสตร์พระราชา 2) แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน และ 3) คุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นหลัก

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพกิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า กิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้น มี 8 ฐานการเรียนรู้ ได้แก่ ฐานการเรียนรู้ที่ 1 แปลงเกษตรตามศาสตร์พระราชา, ฐานการเรียนรู้ที่ 2 โรงสีพอเพียง, ฐานการเรียนรู้ที่ 3 จักสานความพอดี, ฐานการเรียนรู้ที่ 4 โคนมเลี้ยงชีพ, ฐานการเรียนรู้ที่ 5 ทองม้วนขวัญ, ฐานการเรียนรู้ที่ 6 ไม้กวาดสร้างรายได้, ฐานการเรียนรู้ที่ 7 เบเกอร์เสริมอาชีพ และฐานการเรียนรู้ที่ 8 น้ำดื่มลดรายจ่าย และมีประสิทธิภาพ (P_1/P_2) อยู่ในระดับดีมาก เท่ากับ 100/60 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ในข้อที่ 1

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของกิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชา โดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า กิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษา มีประสิทธิผลโดยผ่านเกณฑ์การประเมิน ร้อยละ 60 ทุกฐานการเรียนรู้ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ในข้อที่ 2

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษา มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพกิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า กิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้น มี 8 ฐานการเรียนรู้และมีประสิทธิภาพ (P_1/P_2) อยู่ในระดับดีมาก (100/60) ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด (80/60) เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ในข้อที่ 1 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้วิจัยศึกษาข้อมูลพื้นฐานเป็นอย่างดีและสำรวจความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเป็นกิจกรรมค่ายฯ โดยพัฒนาจากฐานการเรียนรู้เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากนั้นจึงพัฒนาเป็นคู่มือการจัดกิจกรรมค่ายฯ ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาคัดชั้นความสอดคล้อง แล้วแก้ไขตามคำแนะนำ หลังจากนั้นจึงนำคู่มือการจัดกิจกรรมค่ายฯ ไปทดลองใช้จริงกับตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งผลปรากฏว่ากิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดีมาก กล่าวคือ มีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ร้อยละ 100 ซึ่งสูงกว่าร้อยละ 80 และมีเกณฑ์การผ่านที่กำหนดไว้ คือร้อยละ 60 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมาเรียม นิลพันธุ์ (2558) ที่ระบุการหาค่าสัดส่วนว่า วิธีคำนวณหาค่าอัตราส่วนระหว่างร้อยละของจำนวนนักเรียนที่สอบแบบทดสอบอิงเกณฑ์ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (P_2) เช่น $P_1 : P_2 = 80 : 60$ หมายความว่ากำหนดเกณฑ์การผ่านไว้แล้วต้องมีจำนวนผู้เรียน 80 % ของจำนวนผู้เรียนทั้งหมดผ่านเกณฑ์ (P_1) ผ่าน 60 % ของจำนวนคะแนนเต็ม (P_2) จึงมีมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของดราวรรณ อานันทนสกุล (2547) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยใช้กิจกรรมค่ายวิทยาศาสตร์ พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายวิทยาศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์เป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 โดยมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 89.30 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมด โดยมีนักเรียนผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 87.80 มากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และสอดคล้องงานวิจัยของทัศนภรณ์ แสงศรีเรือง (2548) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมค่ายวิทยาศาสตร์ต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายวิทยาศาสตร์ 1) มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 71.72 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 คิดเป็นร้อยละ 86.11 2) มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ด้านจิตวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 85.53 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 คิดเป็นร้อยละ 83.33

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของกิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า กิจกรรมค่ายตามรอย

ศาสตร์พระราชาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษา มีประสิทธิผลโดยผ่านเกณฑ์การประเมิน ร้อยละ 60 ทุกฐานการเรียนรู้ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ในข้อที่ 2 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในคู่มือการจัดกิจกรรมค่ายฯ ซึ่งในแต่ละแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วยจุดประสงค์การเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ผู้วิจัยจึงประเมินประสิทธิผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยนักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมิน ร้อยละ 60 ทุกคนและทุกฐานการเรียนรู้ ในทั้ง 3 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทศพร ไกรฤกษ์ (2550) ได้ศึกษาประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมค่ายวิชาการวชิรมงกุฎด้านสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ศึกษากรณีโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านสิ่งแวดล้อม ความสามารถในการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียน สูงขึ้นหลังจากเข้ากิจกรรมค่ายวิชาการวชิรมงกุฎ ด้านสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนิศา โฆษิตชัยวัฒน์ (2555) ผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมหลังจากนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ พบว่า 1) ทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลังฝึกอบรม สูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความรู้ด้านกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความตระหนักรู้ด้านทักษะสังคมของนักศึกษาหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้น มี 8 ฐานการเรียนรู้ และมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดีมาก (100/60) ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดไว้ (80/60) เนื่องจากนักเรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้และวิทยากรชุมชนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนั้นผู้สอนควรคัดเลือกนักเรียนที่มีความพร้อมและอธิบายแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่วิทยากรชุมชนอีกครั้งก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้

จากผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษา มีประสิทธิผลโดยผ่านเกณฑ์การประเมิน ร้อยละ 60 ทุกฐานการเรียนรู้ ทั้ง 3 ด้าน เนื่องจากนักเรียนมีความสนใจและมีความตั้งใจในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ฐานการเรียนรู้) ดังนั้นผู้สอนควรพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียนในการทำกิจกรรมการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบกิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับประถมศึกษาในกลุ่มโรงเรียนที่ใกล้เคียง เพื่อทราบถึงผลความเหมือนหรือความแตกต่างกัน

ควรศึกษาวิจัยกิจกรรมค่ายตามรอยศาสตร์พระราชาโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้นไป เพื่อให้เห็นถึงพัฒนาการในแต่ละช่วงวัยของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แนวทางการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ขับเคลื่อนศาสตร์พระราชาในสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- ดาราวรรณ อานันทนสกุล. (2547). *การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยใช้กิจกรรมค่ายวิทยาศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทศพร ไกรฤกษ์. (2550). *ประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมค่ายวิชาการวชิรมงกุฎด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ศึกษากรณีโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย*. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทัศนภรณ์ แสงศรีเรือง. (2548). *ผลของกิจกรรมค่ายวิทยาศาสตร์ต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). *วิธีวิจัยทางการศึกษา* (ครั้งที่ 9). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *การส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยผ่านกิจกรรมค่าย*. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุนิตา โฆษิตชัยวัฒน์. (2555). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมค่ายภาษาอังกฤษเพื่อเสริมสร้างทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ความรู้ด้านกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ และทักษะสังคมสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อมรา ชวนขยัน. (2552). *การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องแหล่งเรียนรู้ในเขตเทศบาลตำบลหนองขาว*.
การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.